

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo odbrane/obrane

Босна и Херцеговина
Министарство одбране

A.M.

POLITIKA UPRAVLJANJA
ELEKTROMAGNETNIM SPEKTROM ZA POTREBE ODBRANE

Sarajevo, februar 2009. godina

SADRŽAJ:

I	OPŠTE ODREDBE	3
	1. Svrha.....	3
	2. Cilj	3
	3. Primjenjivost	3
	4. Reference	4
	5. Terminologija	4
II	UVOD	4
III	NAČELA I CILJEVI UPRAVLJANJA SPEKTROM	4
	1. Načela upravljanja Spektrom	4
	2. Ciljevi upravljanja Spektrom	5
IV	ELEMENTI UPRAVLJANJA SPEKTROM	5
	1. Dozvole za rad sistema koji koriste Spektar	5
	2. Planiranje sistema koji koriste Spektar	5
	3. Upravljanje rizikom, u slimsu Spektra, vrijeme životnog ciklusa sistema koji koriste Spektar	5
	4. Baza podataka o performansama svih sistema koji koriste Spektar	6
	5. Dijeljenje Spektra	6
V	NADZOR I ODGOVORNOST	6
	1. Nadzor nad upravljanjem Spektrom	6
	2. Odgovornost za upravljanje Spektrom	6
VI	ZAVRŠNE I PRELAZNE ODREDBE	7
	1. Prelazne odredbe	7
	2. Ažuriranje politike	7
	3. Stupanje na snagu	7
	Prilog: TERMINOLOGIJA.....	8

Na osnovu člana 13. stav (1) tačka o) i člana 15. stav(1) tačka a) Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 88/05), d o n o s i m

POLITIKU UPRAVLJANJA ELEKTROMAGNETNIM SPEKTROM ZA POTREBE ODBRANE

I OPŠTE ODREDBE

1. Svrha

Svrha ovog dokumenta je:

- a) Uspostavljanje politike upravljanja elektromagnetnim spektrom za potrebe odbrane (u daljem tekstu: Politika),
- b) Puna implementacija prenosa nadležnosti upravljanja elektromagnetnim spektrom za potrebe odbrane sa EUFOR-a na Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine odnosno uspostava ukupne tehničke podrške ovog procesa.

2. Cilj

Cilj Politike je uspostava transparentnog i usklađenog procesa upravljanja elektromagnetnim spektrom za potrebe odbrane.

3. Primjenjivost

Politika se primjenjuje u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: MO i OS BiH) kod:

- a) Upotrebe sistema i uređaja koji koriste elektromagnetni spektar (u daljem tekstu: Spektar),
- b) Planiranja razvoja sistema i nabavke opreme koji koriste Spektar,
- c) Dijeljenja Spektra sa drugim državnim agencijama i komercijalnim korisnicima Spektra,
- d) Izrade platformi za nastupanje MO i OS BiH u međunarodnim tijelima koja se bave Spektrom.

4. Reference

- a) Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 88/05),
- b) Odluka o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, broj: 01-011-1110-6/06 od 05.07.2006. godine,
- c) Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, broj: 01-011-69-61/08 od 17.01.2008. godine,
- d) Politika upravljanja resursima institucije odbrane Bosne i Hercegovine broj: 12-03-8-6698/08 od 11.12.2008. godine,
- e) Zakon o komunikacijama Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 82/03),
- f) Memorandum o prenosu nadležnosti upravljanja elektromagnetnim spektrom sa EUFOR-a na Ministarstvo institucije odbrane Bosne i Hercegovine Oružanih snaga Bosne i Hercegovine od 31.07.2008. godine,
- g) International Telecommunication Union (ITU) Radio Relations,
- h) Uputstvo Stranama komandanta EUFOR-a, Izmjena 25. od 01.06.2008. godine,
- i) Politika odbrambenog planiranja, broj: 06-03-03-728/09 od 16.01.2009. godine.

5. Terminologija

Termini i definicije pojmova u smislu ove Politike dati su u Prilogu Politike.

II UVOD

Spektar je ograničen resurs. Broj zahtjeva za upotrebu Spektra ima tendenciju drastičnog rasta. Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine (RAK) je tijelo koje je nadležno za upravljanje Spektrom u Bosni i Hercegovini. Na osnovu preporuka međunarodnog udruženja za telekomunikacije (International Telecommunication Union), određeni dijelovi Spektra su predviđeni isključivo za komercijalnu upotrebu, dijelovi Spektra za vojnu upotrebu i dijelovi Spektra koji se mogu koristiti i za komercijalnu i za vojnu upotrebu. Zbog velikog broja zahtjeva za komercijalnu upotrebu tendencija je da se opseg Spektra dodijeljenog za vojnu upotrebu smanjuje. Pristup Spektrom je od vitalnog značaja za podršku vojnih operacija. Upravljanje i korištenje Spektra raspoloživog za MO i OS BiH je integralni dio ukupnog vojnog planiranja i razvoja.

III NAČELA I CILJEVI UPRAVLJANJA SPEKTROM

1. Načela upravljanja elektromagnetnim Spektrom

Upravljanje Spektrom se temelji na slijedećim načelima:

- a) Zakonitost (bazirnost na zakonima i podzakonskim aktima),

- b) Ekonomičnost (Spektar je kritičan i ograničen resurs i treba biti korišten na što efikasniji i racionalniji način u cilju ostvarenja koristi u smislu vojnih sposobnosti),
- c) Transparentnost,
- d) Kontinuiranost (neprekidnost procesa),
- e) NATO kompatibilnost i interoperabilnost (usaglašenost sa NATO standardima).

2. Ciljevi upravljanja elektromagnetnim Spektrom

Upravljanje Spektrom će se vršiti u cilju:

- a) Da OS BiH imaju dovoljan pristup Spektaru za podršku vojnih sposobnosti,
- b) Osiguranja pristupa Spektaru za NATO i Oružane snage drugih država, kada Bosna i Hercegovina ima ulogu zemlje domaćina,
- c) Davanja prednosti sigurnosti države u procesu balansiranja između ekonomskog aspekta i sigurnosti,
- d) Traženja racionalnijih tehnologija korištenja Spektara,
- e) Podsticanja upotrebe sistema koji mogu raditi u različitom elektromagnetnom okruženju,
- f) Podrške interesa MO i OS BiH i izrade platforme nastupanja u međunarodnim tijelima koja se bave Spektrom i međunarodnim i bilateralnim pregovorima za alociranje i korištenje Spektara.

IV ELEMENTI UPRAVLJANJA SPEKTROM

1. Dozvole za rad

MO i OS BiH trebaju postupati u skladu sa zakonskom regulativom Bosne i Hercegovine za Spektar i zakonskom regulativom država koje su odgovorne za upravljanje Spektrom (ako se radi o operacijama u drugoj zemlji) i dobiti dozvole prije otpočinjanja rada sa sistemima koji koriste Spektar.

2. Planiranje sistema koji koriste Spektar

Za svaki sistem koji koristi Spektar, potrebno je da MO i OS BiH utvrde da li će biti dovoljno Spektara za podršku rada sistema za vrijeme trajanja njegovog životnog ciklusa.

3. Upravljanje rizikom, u smislu Spektara, za vrijeme životnog ciklusa sistema koji koristi Spektar

U cilju efikasnog dizajniranja i nabavke sistema koji koriste Spektar, MO i OS BiH će:

- a) Što je moguće ranije identifikovati rizike u smislu Spektra (u daljem tekstu: Rizik) putem procjene Rizika,
- b) Izvršiti reviziju Rizika prilikom dostizanja svake faze,
- c) Upravljati Rizikom za vrijeme životnog ciklusa sistema.

4. Baza podataka o performansama svih sistema koji koriste Spektar

U cilju planiranja sredstava, MO i OS BiH treba da osiguraju i vode podatke o performansama svih sistema koji koriste Spektar u bazi podataka upravljanja Spektrom.

5. Dijeljenje Spektra

MO i OS BiH će dijeliti Spektar sa državnim institucijama i komercijalnim korisnicima Spektra. Podjela Spektra će se vršiti na način:

- a) Da ne dođe do degradacije funkcionalnosti odbrane,
- b) Da se trenutni i budući korisnici Spektra u MO i OS BiH obezbijede sa dovoljnom regulacionom zaštitom,
- c) Minimizacije rizika rada MO i OS BiH koji može nastati zbog gubitka pristupa Spektrom uslijed dijeljenja Spektra.

V NADZOR I ODGOVORNOST

1. Nadzor nad upravljanjem Spektrom

Ministar odbrane odobrava Politiku i vrši nadzor nad svim aspektima upravljanja Spektrom.

Zamjenici ministra odbrane iz svoje nadležnosti vrše nadzor upravljanja Spektrom.

2. Odgovornost za upravljanje Spektrom

Sektor za komandu, kontrolu, komunikacije, kompjutere i upravljanje informacijama (u daljem tekstu Sektor K4UI) odgovoran je za:

- a) Koordinaciju svih aktivnosti u procesu upravljanja Spektrom,
- b) Osiguranje platforme za postupanje MO i OS BiH u odnosima sa regulatornim agencijama u oblasti upotrebe Spektra,
- c) Osiguranje platforme za postupanje MO i OS BiH u odnosima sa međunarodnim tijelima i agencijama u oblasti upotrebe Spektra,
- d) Podršku i učešće u radu NATO tijela koja se bave korištenjem Spektra,
- e) Promociju spektralno efektivnih tehnologija za optimizaciju upotrebe raspoloživog Spektralnog resursa,
- f) Izradu integralnih planova za upotrebu Spektra i dugoročne strategije koja će iskazati trenutne i buduće potrebe MO i OS BiH za pristup Spektrom,

- g) Uspostavu i održavanje infrastrukture za upravljanje Spektrom za potrebe odbrane,
- h) Uspostavu i održavanje kapaciteta za obavljanje analiza elektromagnetne kompatibilnosti u cilju podrške efektivne upotrebe sistema koji koriste Spektar,
- i) Uspostavu i održavanje baze podataka o sistemima MO i OS BiH koji koriste Spektar,
- j) Razvoj procedura za dobijanje potrebnih dozvola,
- k) Razvoj procedura za upravljanje rizikom za vrijeme životnog ciklusa sistema koji koriste Spektar,
- l) Ažuriranje Politike.

Uprava J6 Zajedničkog štaba Oružanih snaga ima odgovornost za pružanje podrške Sektoru K4UI, a posebno kod odgovornosti pod: c), e) i f).

V ZAVRŠNE I PRELAZNE ODREDBE

1. Prelazne odredbe

Sektor K4UI će izraditi potrebna dokumenta koja reguliraju predmetnu oblast. Stanje sa postojećim sistemima MO i OS BiH koji koriste Spektar urediti u duhu ove Politike u roku od šest mjeseci od dana stupanja Politike na snagu.

2. Ažuriranje Politike

Po ukazanoj potrebi, u skladu sa naredjenjem ministra odbrane, Politiku će ažurirati Sektor K4UI u saradnji sa Upravom J6 Zajedničkog štaba Oružanih snaga.

3. Stupanje na snagu

Ova Politika stupa na snagu danom donošenja

Broj: 09-03-20-2185/09
Sarajevo, 06.05.2009.

Prilog:

TERMINOLOGIJA

**Elektromagnetna
kompatibilnost**

Sposobnost sistema koji koristi Spektar da radi u prisustvu drugih sistema koji koriste Spektar i da pri tome ne ometa rad istih.

**Elektromagnetni spektar
(Spektar)**

Skup elektromagnetnih talasa svih talasnih dužina. Ovaj skup se na osnovu pogodnosti primjene u pojedinim oblastima dijeli na podskupove.

Sistem koji koristi Spektar

Svi elektronski sistemi, podsistemi, uređaji ili oprema koja zavisi od korištenja Spektara u izvršavanju svoje funkcionalnosti.